

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал
Виходить десять разів на рік

Заснований у листопаді 2009 року
№ 5 (79), 2018

CEJSH

INDEX COPERNICUS
I N T E R N A T I O N A L

Crossref

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2018

Засновник та редакція

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка (протокол № 11 від 14.05.2018)

Редакційна колегія:

- А. А. Сбруєва** – доктор педагогічних наук, професор (**головний редактор**) (Україна);
М. А. Бойченко – кандидат педагогічних наук, доцент (заступник головного редактора)
(Україна);
О. Є. Антонова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Дж. Бішоп – доктор філософії, професор (США) (**J. Bishop** – PhD, professor (USA));
В.С. Бугрій – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
К. Бялбжезька – доктор гуманітарних наук (Польща) (**K. Białobrzezka** – dr. nauk
humanistycznych (Polska));
Б. В. Год – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Єременко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Е. Кантович – доктор хабілітований, професор (Польща) (**E. Kantovych** – dr. hab., prof.
(Polska));
Ц. Курковський – доктор гуманітарних наук (Польща) (**C. Kurkowski** – dr. nauk
humanistycznych (Polska));
О. В. Лобова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. В. Михайличенко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
В. І. Стативка – доктор педагогічних наук, професор (Китайська Народна Республіка);
В. О. Цикін – доктор філософських наук, професор (Україна);
Н. Н. Чайченко – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
О. С. Чашечникова – доктор педагогічних наук, професор (Україна);
М. Яворська-Вітковська – доктор хабілітований, професор (Польща) (**M. Jaworska-
Witkowska** – dr. hab., prof. (Polska));
М. О. Лазарєв – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);
О. М. Полякова – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);
І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар)
(Україна)

Затверджено як фаховий журнал з педагогічних наук
(наказ МОН України № 1021 від 07.10.2015)

*Журнал індексується в Crossref, Index Copernicus Master List, Cite Factor,
Google Scholar та CEJSH.*

У журналі відображено результати актуальних досліджень з проблем
порівняльної педагогіки, історії освіти та загальної педагогіки, педагогіки вищої школи,
спеціальної освіти.

Key words: *mental disability, teenagers, swimming, correctional lessons, psychophysical development.*

УДК 37.013.42

Марина Лехолетова

Київський університет імені Бориса Грінченка

ORCID ID 0000-0003-4055-991X

DOI 10.24139/2312-5993/2018.05/408-417

УПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВНЗ

Метою статті є розкриття шляхів упровадження соціально-педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів в освітній процес вищих навчальних закладів. Методами дослідження стали: структурний аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення. Уточнено сутність понять «здоров'язбережувальна компетентність» та «соціально-педагогічні умови». Визначено соціально-педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів (підвищення мотивації до здоров'язбережувальної діяльності; забезпечення здоров'язбережувальної спрямованості змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів; розробка та реалізація комплексної програми з формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів). Розкрито шляхи впровадження визначених соціально-педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів в освітній процес вищих навчальних закладів.

Ключові слова: *майбутні соціальні педагоги, здоров'язбережувальна компетентність, соціально-педагогічні умови, освітнє середовище, вищий навчальний заклад.*

Постановка проблеми. В умовах, коли населення України потребує соціальної допомоги, соціального захисту та охорони здоров'я, особливої актуальності набуває потреба у кваліфікованих фахівцях соціальної сфери зі сформованою здоров'язбережувальною компетентністю, які будуть здатні виконувати діяльність, спрямовану на вирішення потреб суспільства.

Сучасний стан процесу підготовки фахівців соціальної сфери здійснюється на засадах компетентнісного підходу. Цей підхід став підґрунтям для внесення до завдань навчання студентів необхідності формувати в них здоров'язбережувальної компетентності як важливого елементу професійної підготовки. Виконання цього завдання зумовлює необхідність здійснення у вищих навчальних закладах здоров'язбережувальної діяльності.

Концептуальні положення щодо роботи з формування відповідального ставлення до власного здоров'я як найвищої життєвої цінності зазначено в Конституції України (1996), Законах України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» (2012), «Про Національну стратегію

розвитку освіти України на період 2011–2021 роки» (2013), Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (2015).

Актуальність дослідження зумовлене необхідністю розкриття шляхів упровадження соціально-педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів в освітній процес вишів.

Аналіз останніх досліджень. У сучасній психолого-педагогічній літературі окремі аспекти здоров'язбережувальної компетентності розкриваються у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, які працюють у системі вищої освіти: проблема підготовки майбутнього педагога в аспектах здоров'язбереження (Ю. Абакумова, О. Антонова, Л. Акімова, Г. Мешко, Н. Поліщук, О. Шатрова); технології формування компетентності педагога у сфері здоров'язбереження (Л. Буйнов, О. Ващенко, О. Свириденко, М. Пазиркіна, Г. Сопко); формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців як важливого чинника їх особистісного розвитку та професійного зростання (Н. Башавець, Л. Грицюк, В. Ірхін, А. Лякішева, О. Третьяков); мотивація до здорового способу життя студентів педагогічного університету (Д. Воронін, В. Соломін, Л. Сущенко); моделювання та впровадження програм щодо формування здорового способу життя та використання інтерактивних методів у програмах (В. Лях, Т. Лях, Т. Журавель).

Дослідженням та обґрунтуванням соціально-педагогічних умов займалися науковці О. Вакуленко, Г. Григоренко, В. Гриценко, С. Кириленко, О. Леонова, Л. Омельченко, О. Поляновська, А. Сватєв, О. Севастьянова, Н. Сергєєва, А. Стрелковська, М. Чайковський, Ю. Чернецька, В. Штифурак та інші.

Мета статті полягає в розкритті шляхів упровадження соціально-педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів в освітній процес вищих навчальних закладів. У процесі дослідження ми використовували такі **методи**: структурний аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів – складний та довготривалий процес. Він має міждисциплінарний і багатоаспектний характер, який вимагає спеціальної підготовки. Така підготовка має здійснюватися впродовж всього періоду навчання у виші шляхом створення відповідних соціально-педагогічних умов, що забезпечать залучення студентів до процесу здоров'язбереження.

Раніше нами було уточнено сутність поняття «здоров'язбережувальна компетентність майбутніх соціальних педагогів» як важливої складової їх професійної компетентності, яка проявляється в бажанні та можливості реалізувати засвоєні знання, уміння, навички

спрямовані на здоров'язбережувальну діяльність; вона визначається емоційною стійкістю, високою працездатністю, здатністю витримувати великі навантаження, протистояти розвиткові емоційних перенавантажень у роботі; надає змогу поліпшити стійкість до стресових чинників, що сприятиме професійному становленню соціального педагога. До її структури включено такі компоненти: мотиваційний (розвиток мотивації та цінності власного здоров'я, зацікавленості у здоров'язбережувальній діяльності), інформаційний (система знань з питань здоров'язбереження та реалізації основних напрямів діяльності соціальних педагогів, що спрямовані на створення здоров'язбережувального середовища), технологічний (засвоєння способів здоров'язбережувальної діяльності соціального педагога; накопичення продуктивного досвіду, що дасть змогу майбутньому соціальному педагогу застосовувати отримані знання та вміння у сфері збереження здоров'я), рефлексивний (критична оцінка себе як професіонала, рефлексія результатів професійної, здоров'язбережувальної діяльності на основі самоаналізу) [1].

Соціально-педагогічні умови вчені визначають як: «сукупність соціальних взаємозв'язків, що зумовлюють внутрішньо-сімейні процеси й виявляють взаємозалежність сім'ї та соціального середовища» (Л. Омельченко) [5, с. 9]; «спеціально створені, у освітньому процесі, сприятливі обставини для позитивного соціального розвитку особистості та її соціалізації» (О. Поляновська) [6, с. 224]; «створення психологічної комфортності в нових системах стосунків; тісний контакт із батьками; диференціація та індивідуалізація навчально-виховної роботи з підлітками; рейтинговий контроль фізичного здоров'я та рухової підготовленості; комплексний характер адаптаційної роботи; максимальна активність підлітків; система позитивного стимулювання» (А. Сват'єв) [7, с. 14]; заходи, спрямовані на «формування здорового способу життя, підвищення соціальної активності, розширення кола знайомств і сфери особистісних контактів, організацію відпочинку та дозвілля, вирішення проблемних соціальних питань» (М. Чайковський) [8, с. 11]; «сукупність певних обставин, що створюються в середовищі закладу освіти під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників та забезпечують взаємодію старших підлітків із цим середовищем, засвоєння ними соціального досвіду, залучення до соціуму, збереження здоров'я, розвиток свідомості та здатності до самовизначення особистості» (Ю. Чернецька) [9, с. 13]. У нашому дослідженні соціально-педагогічні умови розглядаються як *сукупність спеціально створених заходів, реалізація яких забезпечує результативність формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки*. До їх числа віднесено: 1) підвищення мотивації до здоров'язбережувальної діяльності; 2) забезпечення здоров'язбережувальної спрямованості змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів;

3) розробка та реалізація комплексної програми з формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів.

Упровадження виділених соціально-педагогічних умов здійснювалось у трьох вищих навчальних закладах України, а саме: Київському університеті імені Бориса Грінченка; Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди». Загальна вибірка складала 252 студенти, які здобувають фах соціального педагога першого (бакалаврського) освітнього рівня.

Реалізація першої соціально-педагогічної умови формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів здійснювалася шляхом формування у студентів усвідомлення вагомості здоров'язберезувальної компетентності для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності (проведення бесід, лекційних та семінарських занять із застосуванням індивідуальних та групових форм роботи); створення сприятливого емоційно-комфортного освітнього середовища та педагогічної взаємодії між викладачем і студентами шляхом підтримки студентів у виконанні поставлених завдань під час занять; спільного обговорення ситуацій; надання кожному студенту можливості брати участь у дискусіях, обговореннях, обміні думками, ідеями; сприяння розвитку самоосвіти майбутніх соціальних педагогів щодо здоров'язбереження через педагогічний вплив викладача відповідно до логіки і змісту формування здоров'язберезувальної компетентності та поставлених завдань заняття.

Для підвищення мотивації до здоров'язберезувальної діяльності за визначеними складовими застосовувалися такі методи та форми організації навчання: дискусії, бесіди, складання портфоліо «Мої досягнення на шляху до компетентності у здоров'язбереженні»; самостійні роботи, які передбачали виконання студентами завдань, спрямованих на активізацію в них самоосвіти щодо здоров'язбереження.

Серед активних були використані методи, що застосовуються у практиці формування здоров'язберезувальної компетентності в учнівській молоді Польщі [4]. Серед них:

– «Торт рішень»: 1) студенти отримують робочу картку формату А4, де зображене коло, що символізує «торт» часу, поділене на дві частини: перша призначена для оцінки оптимального розпорядку дня кожного студента, друга – відображає дійсність режиму їх дня; 2) на практичному занятті студенти, поділившись на пари, порівнюють свої «торти» часу; дискутують, чи задоволені вони тим, як розпоряджаються своїм часом та чи достатньо часу приділяють своєму здоров'ю; обговорюють, чи слід щось змінити для підвищення рівня здоров'я та продуктивності навчання; 3) під час групового обговорення кожна пара робить висновки зі своєї дискусії.

– Бджолиний рій: 1) викладач розподіляє студентів на групи із шести осіб шляхом розрахунку від 1 до 6 та надає їм завдання обговорити поставлені запитання й відповіді в контексті дослідження; 2) кожна група впродовж 6 хвилин відповідає на поставлені запитання, формулює висновки, аргументують свою думку; 3) групи представляють свої результати.

– Обмін питаннями: 1) студентів ділять на групи та надають завдання сформулювати визначену кількість питань до теми в контексті дослідження; у кожній групі своя тематика; питання записуються на листку формату А4, поділеному вздовж навпіл; 2) групи обмінюються питаннями; 3) члени груп готують відповіді на одержані від «суперників» питання; 4) представник від кожної групи по черзі зачитує питання й надає підготовлені відповіді; суперники оцінюють відповіді і можуть надати уточнюючі запитання; за необхідності викладач може вносити коментарі та виправляти відповіді.

Активні методи в напрямі формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів є найбільш ефективними в освітньому процесі вищих навчальних закладів. Вони вимагають від студентів активної участі на занятті, розвивають уміння та навички соціальної взаємодії, надають можливість проявити свою індивідуальність.

Створення сприятливого емоційно-комфортного освітнього середовища та педагогічної взаємодії між викладачем і студентами шляхом підтримки студентів у виконанні поставлених завдань під час занять; спільного обговорення ситуацій; надання кожному студенту можливість брати участь у дискусіях, обговореннях, обміні думками, ідеями. Сприяння розвитку самоосвіти майбутніх соціальних педагогів щодо здоров'язбереження через педагогічний вплив викладача відповідно до логіки і змісту формування здоров'язберезувальної компетентності та поставлених завдань заняття.

Забезпечення здоров'язберезувальної спрямованості змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів реалізовувалося шляхом доповнення змісту обов'язкових та нормативних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», «Основи охорони праці», «Основи охорони праці в соціальній сфері», «Охорона праці фахівця соціальної сфери» (для студентів першого (бакалаврського) освітнього рівня, відповідними темами та завданнями в контексті дослідження. Це надало можливість майбутнім фахівцям здобути професійно спрямовані здоров'язберезувальні знання та вміння.

Формування професійної компетентності соціального педагога здійснюється у процесі викладання дисципліни «Вступ до спеціальності» тому важливим аспектом є доповнити зміст питаннями щодо особливостей професійної діяльності та їх впливу на здоров'я соціального педагога; здоров'язберезувальної компетентності соціального педагога та її значення для успішної професійної діяльності; специфіки

здоров'язберігальної діяльності соціального педагога. Зміст практичних занять із курсу можна доповнити завданнями, виконання яких сприяло би розвиткові навичок самоврядування студентського життя з урахуванням здоров'язбережувальної діяльності.

У змісті курсу «Основи охорони праці» доцільно акцентувати увагу на: розкритті особливостей фізіологічних резервів організму та психологічних станах людини у процесі праці; засобах інформаційно-комунікаційних технологій та їх вплив на здоров'я; працездатності людини та понятті про втому; виробнича естетика як умова продуктивності та безпеки праці. Зміст практичних занять із курсу можна доповнити питаннями та вправами, що стосуються заходів для підвищення працездатності людини й покращення стану її здоров'я.

Зміст програми навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» можна доповнити питаннями щодо ролі психофізіологічних властивостей фахівця у процесі праці; впливу типів темпераменту на спосіб виконання професійної діяльності; профілактики шкідливих звичок; значення загартовування організму для здоров'я; чинників, що впливають на соціально-психологічний клімат у колективі; вплив конфліктів на здоров'я працюючих. Зміст практичних занять із курсу можна доповнити завданнями на формування вмінь та навичок визначення рівня фізичного здоров'я; розв'язання та усунення конфліктів.

Важливим при вивченні курсів «Основи охорони праці в соціальній сфері» та «Охорона праці фахівця соціальної сфери» є акцентувати увагу на аналізі: теоретичних основ здоров'язбереження; правил здоров'язбереження фахівця соціальної сфери; особливостей основних напрямів діяльності фахівців, що спрямовані на створення здоров'язбережувального середовища у професійній діяльності; поняття про медіацію; ролей медіатора, які може виконувати соціальний педагог, підходи медіативної діяльності соціальних педагогів; заходи щодо вдосконалення виробничого середовища; поняття «стрес», його причини, рівні та вплив на безпеку у професійній діяльності соціального педагога та життєдіяльності загалом. Зміст практичних занять з курсу можна доповнити завданнями на застосування здоров'язбережувальних технологій; прийомів зняття психоемоційної напруги; технік самодопомоги при професійному вигоранні працівника.

Вважаємо, що включення перерахованих питань у процесі викладання зазначених дисциплін значно підвищить рівень теоретичної та практичної підготовки студентів щодо здоров'язбережувальної компетентності; посилить мотивацію до здійснення здоров'язбережувальної діяльності в майбутній професійній діяльності та в повсякденному житті.

У процесі *розробки та реалізації комплексної програми з формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів*

були використані основні елементи моделювання програм щодо формування здорового способу життя, запропоновані вітчизняними науковцями у сфері соціальної педагогіки (В. Лях, Т. Лях, Т. Журавель). До основних елементів науковці відносять: аналіз (можливих форм та методів роботи в галузі здоров'язбереження, цільової аудиторії); визначення мети (ту, яку можна виміряти, досягти); постановка завдань (конкретні кроки на шляху досягнення мети); розробка плану (з визначенням часу); прогнозування (результат дій, спрямованих на досягнення мети на базі створеного плану та залучених ресурсів його реалізації); мобілізація ресурсів (залучення зовнішніх та внутрішніх ресурсів до реалізації втручання); моніторинг (нагляд за процесом досягнення мети); оцінка (аналіз результатів втручання з метою їх подальшої раціоналізації) [2; 3].

Поетапний процес реалізації комплексної програми з формування здоров'язбережувальної компетентності здійснювався відповідно до занять, запланованих та розроблених у теоретичній, практичній та соціально-культурній частинах, із застосуванням різних методів та форм педагогічної роботи (проблемний виклад матеріалу, вправи, ігрові методи, використання інформаційних ресурсів; лекції, семінари, практичні заняття, самостійну та індивідуальну роботу).

Теоретична частина програми була спрямована на систематизацію та узагальнення знань студентів щодо здоров'я та вплив на нього негативних факторів виробничого й соціального середовища; причин та наслідків шкідливих звичок, емоційних зривів, стресів, конфліктів, їх профілактики; механізмів збереження і зміцнення здоров'я, основних напрямів діяльності соціальних педагогів, що спрямовані на створення здоров'язбережувального середовища у професійній діяльності; планування, організації та реалізації здоров'язбережувальної діяльності, як по відношенню до самого себе, так і до оточуючих (відповідно до мотиваційного та інформаційного компонентів досліджуваної компетентності). Ця частина програми відбувалася в межах лекційних занять (аудиторна робота) та самостійної роботи студентів (позааудиторна робота).

Практична частина комплексної програми включала заняття, на яких метою спеціально підібраних та сформульованих завдань було закріпити у студентів здобуті на лекціях знання; розвинути вміння та навички здоров'язбережувальної діяльності майбутніх соціальних педагогів. Ця частина програми відбувалася в межах практичних та семінарських занять (аудиторна робота), а також самостійної роботи студентів (позааудиторна робота).

Так, на практичних заняттях розв'язання поставлених завдань проходило в індивідуальній та груповій формі. У завданнях, які передбачали групову роботу студентів, переважала гра як активний метод навчання. Застосування цього методу сприяло створенню умов для активної взаємодії студентів, можливості критично оцінити власні дії та дії

інших; створенню такої емоційної атмосфери, яка стимулюватиме розвиток стійкого інтересу до проблем здоров'язбереження та здобуття знань, умінь і навичок здоров'язбережувальної діяльності (відповідно до технологічного компоненту досліджуваної компетентності). Семінарські заняття передбачали виконання самостійної роботи та вправ, спрямованих на визначення найбільш розповсюджених шкідливих звичок та причин їх наявності серед молоді; уявлення студентів стосовно портрета соціального педагога; формування навичок спілкування, розвиток активної особистісної позиції, умінь відстоювати власні думки на основі проведених досліджень стимулювання активності мислення (відповідно до рефлексивного компоненту досліджуваної компетентності).

Кожне заняття практичної частини комплексної програми завершувалося здійсненням рефлексії у формі відповідей студентів на запитання анкети для з'ясування їх ставлення до запропонованих вправ та труднощів у їх виконанні. Запитання були наступними: «Які завдання практичного заняття виявилися для Вас найбільш цікавими?», «Чи плануєте Ви використовувати здобутий на практичному занятті досвід у власній життєдіяльності? Як саме?», «З якими завданнями практичного заняття у Вас виникали труднощі?», «Які питання, завдання Ви хотіли б обговорити/виконати додатково?».

Заходи, заплановані в соціально-культурній частині комплексної програми, були спрямовані на розвиток відповідальності, самостійності, позитивного ставлення студентів до дотримання правил здоров'язбереження як необхідної складової в дозвіллевій діяльності; сприяння накопиченню продуктивного досвіду студентів, у сфері здоров'язбереження для використання здобутих знань у майбутній професійній діяльності соціального педагога (відповідно до мотиваційного та рефлексивного компонентів досліджуваної компетентності). Ця частина програми відбувалася в межах кураторських годин, дозвіллевої діяльності студентів (позааудиторна робота), як в індивідуальній, так і у груповій формі (круглі столи, бесіди).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. У результаті дослідження представлено шляхи впровадження соціально-педагогічних умов формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів в освітній процес вишів. Упровадження визначених соціально-педагогічних умов надало змогу простежити за зміною ставлення студентів – майбутніх соціальних педагогів до здоров'язбережувальної діяльності та підвищити рівень їх здоров'язбережувальної компетентності, необхідної для успішної професійної діяльності. Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо в розробці змістово-методичного забезпечення з формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веретенко, Т. Г., Лехолетова, М. М. (2017). Змістові характеристики здоров'язберезувальної компетентності майбутніх соціальних педагогів і соціальних працівників. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (66), 20–40 (Veretenko, T. H., Lekholetova, M. M. (2017). Main features of the health-preserving competence of future social educators and social workers. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (66), 20–40).

2. Лях, В. В., Лях, Т. Л. (2000). Моделювання та впровадження програм щодо формування здорового способу життя. *Практична психологія та соціальна робота*, 5, 24–36 (Liakh, V. V., Liakh, T. L. (2000). Modeling and introduction of programs for the formation of a healthy lifestyle. *Practical psychology and social work*, 5, 24–36).

3. Лях, Т. Л., Журавель, Т. В. (2008). Використання інтерактивних методів у програмах з формування здорового способу життя. В О. В. Безпалько (Ред.), *Основи громадського здоров'я: теорія і практика*, (сс. 152–216). Ужгород: ВАТ «Патент» (Liakh, T. L., Zhuravel, T. V. (2008). Use of interactive methods in programs for the development of a healthy lifestyle. In O. V. Bezpalko (Ed.), *Fundamentals of Public Health: Theory and Practice*, (pp. 152–216). Uzhhorod).

4. Міхальська, О. (2016). *Формування здоров'язберігаючих компетенцій в учнівській молоді Польщі* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Хмельницький (Mikhalska, O. (2016). *Formation of health-saving competencies among students in Poland* (PhD thesis). Khmelnytskyi).

5. Омельченко, Л. М. (2007). *Соціально-педагогічні умови подолання конфліктів у молодій сім'ї* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05). Київ (Omelchenko, L. M. (2007). *Socio-pedagogical conditions for overcoming conflicts in a young family* (PhD thesis abstract). Kyiv).

6. Полянська, О. (2011). Підвищення почуття соціальної відповідальності та самоконтролю учнів – важлива соціально-педагогічна умова профілактики правопорушень дітей сиріт молодшого шкільного віку. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, 36, 224–230 (Polianovska, O. (2011). Increasing the sense of social responsibility and self-control of students is an important social and pedagogical condition for the prevention of violations of children of orphans of primary school age. *Psychological and pedagogical problems of rural schools*, 36, 224–230).

7. Сватєєв, А. В. (2001). *Соціально-педагогічні умови формування фізичного здоров'я підлітків у позашкільній роботі* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07). Київ (Svatiev, A. V. (2001). *Socio-pedagogical conditions for the formation of physical health of adolescents in extracurricular activities* (PhD thesis abstract). Kyiv).

8. Чайковський, М. Є. (2006). *Соціально-педагогічні умови реабілітації студентів з особливими потребами* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05). Київ (Chaikovskiy, M. Ye. (2006). *Socio-pedagogical conditions for the rehabilitation of students with special needs* (PhD thesis abstract). Kyiv).

9. Чернецька, Ю. І. (2008). *Соціально-педагогічні умови адаптації старших підлітків у загальноосвітніх санаторних школах-інтернатах* (автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05). Харків (Chernetska, Yu. I. (2008). *Socio-pedagogical conditions for the adaptation of older adolescents in general sanatorium boarding schools* (PhD thesis abstract). Kharkiv).

РЕЗЮМЕ

Лехолетова Марина. Внедрение социально-педагогических условий формирования здоровьесберегающей компетентности будущих социальных педагогов в образовательном процессе вуза.

Целью статьи является раскрытие путей внедрения социально-педагогических условий формирования здоровьесберегающей компетентности будущих социальных

педагогов в образовательном процессе высших учебных заведений. Методами исследования стали: структурный анализ, синтез, сравнение, классификация, обобщение. Уточнена сущность понятий «здоровьесберегающая компетентность» и «социально-педагогические условия». Определены социально-педагогические условия формирования здоровьесберегающей компетентности будущих социальных педагогов (повышение мотивации к здоровьесберегающей деятельности, обеспечение здоровьесберегающей направленности содержания подготовки будущих социальных педагогов, разработка и реализация комплексной программы по формированию здоровьесберегающей компетентности будущих социальных педагогов). Раскрыты пути внедрения определенных социально-педагогических условий формирования здоровьесберегающей компетентности будущих социальных педагогов в образовательном процессе высших учебных заведений.

Ключевые слова: социальный педагог, здоровьесберегающая компетентность, компоненты, показатели, критерии, уровни, характеристика подготовленности.

SUMMARY

Lekholetova Maryna. Introduction of socio-pedagogical conditions for the formation of the health-saving competence of the future social educators in the educational process of the university.

In conditions when the population of Ukraine needs social assistance, social protection and healthcare, the need for qualified specialists in the social sphere with the existing health-saving competence becomes especially topical and will be able to carry out activities aimed at addressing the needs of society.

The aim of the article is to disclose the ways of introducing socio-pedagogical conditions for the formation of the health-saving competence of the future social educators in the educational process of higher education institutions. Methods of research were: structural analysis, synthesis, comparison, classification, generalization.

In the article the essence of concepts "health-saving competence" and "social-pedagogical conditions" is clarified. It is concluded that increasing the motivation for health-saving activities (awareness of the importance of health-saving competence for the successful implementation of the future professional activity, presence of pedagogical interaction between the teacher and students, a favorable emotional and comfortable educational environment for the formation of health-saving competence, activation of self-education of the future social educators in health-saving activity) the content of training of the future social educators (providing future professionals with the opportunity to obtain professionally directed health-saving knowledge and skills, conducting an educational out-of-class work on topical health-saving issues) developing and implementing a comprehensive program for building the health-saving competence of the future social educators (based on principles: systematic and consistent character, mutual respect and benevolent relations; collective interaction in the process of formation; reflexivity) will make the process of forming health-saving competence of the future social educators in the process of vocational training efficient.

Key words: social educator, health-saving competence, social-pedagogical conditions, educational environment, higher education institutions.